

samaby / Nicki af Patiss, Joan af Ræntamæke, Ericus aff Raguastaby oc Thyngueaster aff Kurusum. Fframdeles hauer jach loffuat them forre sagdan herre her Hannusse skadalosan aff allom ærwinghom, om nogre the hittes som thætta arff wilia klanda · som jac hauer honom solt^d. Scriptum Abo anno Domini Mccclix die apostolorum Petri et Paulj.

Överskrift: Super predio jn Kastakais in parrochia Ræntemæki.

^a Ræntamæki med n ändrat från 1 ms. ^b Härefter med ljusare bläck insigeringstecken och i marg. Kastakai[s] ms.
^c Ändrat från mannam ms. ^d siolt ms.

6098.

1359 juni 30.

Villeneuve-lés-
Avignon.

Påve Innocentius VI beviljar ett års och 40 dagars avlat åt dem som besöker S:ta Maria kyrka i Visby i Linköpings stift på juldagen, trettondedag jul, påskdagen, Kristi himmelfärds dag, Kristi lekamens fest, pingstdagen, de 4 viktigaste Mariafesterna, jungfrumodern Annas dag (9/12) och ovannämnda kyrkas invigningsfest samt åt dem som årligen besöker denna kyrka den tredje lördagen efter påsk, då man sedan gammalt frambär en Mariabild i procession i Visby.

Reg. Avin. 140, fol. 653 v – 654 r [A]; Reg. Vat. 234, fol. 259 v – 260 r [B, efter A]; båda i Vatikanarkivet.

För avlaten se KL VII: *Indulgens* och *Indulgensbrev*. Med de 4 viktigaste Maria-festerna avses sannolikt Marie kyrkogång (Kyndelsmässan) 2/2, Marie bebådelse 25/3, Marie himmelfärd 15/8 och Marie födelse 8/9; se KL XI: *Maria*, sp. 356 ff.

Uniuersis *Christi* fidelibus presentes litteras inspecturis salutem etc. Dum precelsa meritorum insignia, quibus regina celorum virgo Dei genitrix gloriosa sedibus prelata sidereis quasi stella matutina prerutilat, deuote considerationis indagine perscrutamur / dum etiam infra pectoris archana reuoluimus / quod ipsa utpote^a mater misericordie, mater gratie, pietatis amica, humani generis consolatrix, pro salute fidelium / qui delictorum onere pregrauantur, sedula exoratrix et peruigil ad regem, quem genuit, intercedit / dignum quinimo¹ debitum arbitramur, ut ecclesias in honorem ipsius nominis dedicatas gratiosis remissionum impendijs prosequamur, ut indulgentiarum muneribus honoremus / Cupientes jgitur ut ecclesia beate Marie de Wýsby^b Lincopensis diocesis, in qua, ut asseritur, quolibet anno tertia die sabbati post festum Resurrectionis Dominj quedam processio ab antiquis temporibus fieri / et ipsius beate Marie virginis domine nostre ymago ad Dei laudem et gloriam per ipsius loci de Wysby^c circuitum reuerenter portari consuevit, congruis honoribus frequentetur et ut *Christi* fideles eo libentius causa deuotionis confluant ad eandem / quo ibidem uberius dono celestis gratie conspexerint se refectos, de^d omnipotentis Dei misericordia et beatorum Petri et Pauli, apostolorum eius, auctoritate confisi, omnibus uere penitentibus et confessis / qui in Natiuitatis, Epiphanie, Resurrectionis, Ascensionis et Corporis Domini nostri *Jhesu Christi* / ac Penthecostes et in quatuor principalibus ipsius beate Marie virginis ac beate Anne, matris ipsius / domine nostre, et dedicationis ecclesie predicte festiuitatibus / necnon etiam illis, qui in dicta processione fuerint / et dicta die sabbati ecclesiam ipsam deuote uisitauerint annuatim / vnum annum et quadraginta dies de iniunctis eis penitentijs, singulis uidelicet / quibus / in

ipsa processione fuerint et festiuitatum ipsarum / quibus ecclesiam ipsam uisitaui
 prefertur, diebus misericorditer relaxamus / Datum apud Villamnouam Auinionensis di
 ij Kalendas Julij anno septimo ·

^a ut pote utan avstavningsstecken vid radskifte B. ^{b, c} Wyses B. ^d Härefter har A en punkt, sannolikt ett tillägg som samband med avskriften i B, eftersom B har folioskifte mellan orden de och omnipotentis.

¹ Dvs. quin immo.

6099.

1359 juli 18.

(Uppsala)

Lars (Nilsson Unge), domprost i Uppsala, och Johan Karlsson, domprost i Linköping och kanik i Uppsala, kungör att de föregående dag öppnat Erik den heliges skrin i närvaro av Johan (Hartlevsson), sakristan, (Valtersson, Ulf, kyrkoherde i Järvsö, Anders Hennekeson, Ingevald Ragnvaldsson, Johan Nilsson från Köping och Jakob Torstensson, (samtliga) prebendater vid Uppsala (dom)kyrka, och herrarna Olof Botvidsson och Olofsson, vikarier darsammastädes, samt Peter Jakobsson, mästare Tomas, timmerman vid samma kyrka, Eggert guldsmed, borgare i Uppsala. Öppnandet av skrinet var nödvändigt därför att det hade gått sönder på några ställen och man fruktade att det skulle falla helt isär, då det på instundande Marie Magdalene dag skulle bäras till Gamla Uppsala, såsom Peter (Tyrgilsson), ärkebiskop i Uppsala och en gång biskop i Linköping tillsammans med närvarande kaniker hade bestämt med anledning av den skrämmande dödligheten och av andra fromma skäl, därtill bevekt av böner från menigheten i (ärke)stiftet.

I skrinet fann man martyrens huvud och övriga kroppsdelar med undantag för några små (ben), som tagits bort därifrån för att användas i kulten av martyren. Huvudet och lemmarna var inknutna i sex stycken vilka brevutfärdarna tog upp ur skrinet utan att knyta upp dem och sedan lade i en annan kista, som omklädd med snören och förseglades med ett lås och med utfärdarnas sigill.

Följande dag på kvällen, sedan mästare Tomas och guldsmeden hade lagat skrinet, lade utfärdarna i skrinet av samma vittnen och andra trovärdiga personer och med tillbörlig vördnad åter ner relikerna i skrinet, öfverlämnade och i lika många packar som förut.

Brevutfärdarna sigillerar.

Orig. på perg. (23,8 × 12,4, uppveck 1,7 cm; 15 rader), Sv. Riksarkivet (RPB nr 413).

Tryckt: J. Peringskiöld: Monumenta Ullerakerensia (1719), s. 51; SRS II:1 (1828), s. 316 f.

Om handstilen se L. Sjödin i Archivistica et mediävistica (1956), s. 382.

Om skrinet och om skingrandet av benen se A. Bygdén, Sankt Eriks skrin genom tiderna, s. 323 och B.E. Ingvald, Skelettdelarna i Erik den heliges relikskrin, s. 233 ff. och 259; om processjonen se N. Ahnlund, Den nationella och erikskulten, s. 130 (alla uppsatserna i Erik den helige. Historia, kult och relik, utg. av B. Thordeman, 1954).

Se brev 1303 4/5 (DS nr 1395) ang. öppnandet av skrinet vid ett tidigare tillfälle.

Anno Dominj Millesimo ccc^o l^onono xvij^a die mensis iulij · nos Laurencius prepositus Vpsalensis et Johannes Karoli prepositus Lincopensis et canonicus Vpsalensis ob magnam evidentem necessitatem, eo quod presens scrinium fuit in quibusdam suis partibus notabiliter segregatum, quod in ipsius portacione versus Antiquam Vpsaliam, quam reuerentius in Christo pater dominus Petrus Dei gracia archiepiscopus Vpsalensis et quancumque episcopus Lincopensis cum^a consensu canonicorum presencium propter stupendam hominum mortalitatem et alias pias causas · communitalis sue dyocesis magnis, immo impor ductus instancijs / die beate Marie Magdalene proxime futura cum reuerencia debite statutit et decreuit, de eius ^{b-}totalj dissolucione^{-b} verisimiliter timeretur / ipsum scri